

στην πόλη (ό)που χορεύει η βροχή

Συναυλία

Έστρεψε το βλέμμα στην πόλη να την κοιτάξει από ψηλά. Τις νύχτες του καλοκαιριού η Θεσσαλονίκη άλλαζε, μίκραινε, έμπαινε πιο βαθιά στη θάλασσα, συναντούσε τις Κυκλάδες. Αρχές Σεπτέμβρη, καλοκαίρι νοούνταν ακόμα. Κάποιος από πίσω την πάτησε:

– Συγγνώμη.

– Δεν πειράζει, φίλε, του απάντησε.

Περπατούσαν σημειωτόν, ο ένας πίσω από τον άλλο, για να μένει χώρος για τα αυτοκίνητα – σημειωτόν κι αυτά. Σε κάθε συναυλία, η ίδια εικόνα. Και η απόσταση για το θέατρο μεγαλύτερη από την πραγματική.

Πάντοτε πήγαινε με τα πόδια. Η επαφή με τη ζεστή άσφαλτο, το δροσερό αεράκι, τα αυτοκίνητα που σχεδόν την ακουμπούσαν καθώς περνούσαν πλάι της, η ζακέτα στον λυγισμένο της αγκώνα, τα νωπά μαλλιά στους ώμους της που στέγνωναν καθ' οδόν και κυρίως

οι συνοδοιπόροι της – που φώναζαν, γελούσαν, λαχάνιαζαν – αποτελούσαν κομμάτια αυτής της ιδιότυπης ιεροτελεστίας. Κι όταν έφτανε στο θέατρο, οι ουρές στα ταμεία, οι καντίνες με το παράταιρο φως, η σιγουριά εκείνων που είχαν εισιτήριο, η προσμονή, και μια τελευταία στάση στο υπερήμερο καλοκαίρι. Κι ύστερα ο έλεγχος στην πόρτα, η είσοδος, το δέος στο σήκωμα του κεφαλιού, οι γεμάτες κερκίδες, τα τεράστια ηχεία, τα σκαλοπάτια, ένας γνωστός αριστερά, το κρύο τοιμέ-ντο. Ποτέ δε θυμόταν να πάρει ένα μαξιλαράκι.

Έψαξε στην τσάντα της για το εισιτήριο, το κράτησε στο χέρι και πήγε προς την είσοδο, όπου περίμεναν πολλοί. Δεν είχαν ανοίξει ακόμα.

Στάθηκε και παρατηρούσε. Άκουγε τους ήχους από τη δοκιμή. Ένα κουνούπι βούιξε στο αυτί της κι ύστερα στάθηκε στη μύτη της. Σήκωσε το χέρι να το διώξει, το αεράκι, σαν να έκανε πρόβα για τις παραστάσεις του χειμώνα, θέριεψε στιγμιαία και της άρπαξε το εισιτήριο. Το είδε να χάνεται ψηλά, ανάμεσα στα δέντρα, λίγο πιο κάτω από εκεί που στεκόταν.

Ήταν κατηφορικά, πολύ σκοτεινά, και το φύλλωμα πυκνό. Το φόρεμά της πιάστηκε σε ένα κλαδί. Το τράβηξε και προχώρησε, ενώ τα ξερόχορτα της γρατσουνούσαν τις γάμπες. Νόμισε ότι κάτι είδε, γύρισε το κορμί της στο πλάι να πέσει το λιγοστό φως που έφτανε απ' το θέατρο, έσκυψε, ένα κίτρινο φύλλο ήταν. Σηκώθηκε κι ένιωσε μια αύρα. Φοβήθηκε. Ανά-

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

μεσα στα φύλλα, δυο μάτια κατράμι την κοιτάζαν.

– Σσοστ, θα με κάψεις! άκουσε μια ψιθυριστή παιδική φωνή.

– Πώς είπες; ρώτησε χωρίς κανένα φόβο πια.

– Σσοστ, παίζουμε κρυφτό μέχρι να αρχίσει η μουσική. Θα με βρουν και θα τα φυλάω μετά.

– Α, κατάλαβα, είπε ψιθυριστά. Δε μου λες, μήπως εδώ που κρύβεσαι βρήκες ένα μικρό χαρτάκι; Έχασα το εισιτήριό μου.

– Ε, και; Τι το θες;

– Μα να μπω στη συναυλία, φυσικά.

– Χα, χα, εσείς οι μπαλαμοί δεν έχετε καθόλου φαντασία.

Κοίταξε το παιδί φευγαλέα και στάθηκε στα γυμνά του πόδια. Τσιγγανάκι.

– Τι εννοείς;

– Έλα μαζί μου.

– Να παίζουμε κρυφτό;

– Χα, χα, πλάκα έχεις. Έλα μαζί μου, που σου λέω, ντε.

– Δεν μπορώ, πρέπει να ψάξω για το εισιτήριό μου, θα χάσω τη συναυλία αν δεν το βρω.

– Δε θα τη χάσεις.

– Μα πώς δε θα τη χάσω; Πώς θα μπω χωρίς εισιτήριο;

– Θα 'ρθεις μαζί μου, μωρέ; Σιγά μη βρεις εισιτήριο μες στα σκοτάδια! Έλα που σου λέω.

Η φωνή του παιδιού ακουγόταν ήρεμη και σίγουρη, σαν ενήλικα. Το ακολούθησε χωρίς να μιλήσει. Προχώρησαν μέσα στο δάσος. Όσο απομακρύνονταν, οι φωνές από το θέατρο ξεμάκρυναν, ενώ άλλες, ακόμα πιο φασαριόζικες, έφταναν στ' αυτιά της. Βγήκαν σε ένα ξέφωτο. Καμιά τριανταριά τσιγγάνοι, καθισμένοι κάτω, φώναζαν, γελούσαν, έπιναν. Άντρες, γυναίκες, ηλικιωμένοι, νέοι, παιδιά. Σαν πανηγύρι άλλης εποχής, σαν μπουλούκι υπαίθριου θιάσου. Σε μια άκρη είχαν ψησταριά με κρέατα, ενώ από ένα ηχοσύστημα ακούγονταν κλαρίνα στη διαπασών. Ένα παιδί, βλέποντάς τους να βγαίνουν από το δάσος, έτρεξε κι έφτυσε σ' ένα δέντρο.

– Καλά, ρε, δε βλέπεις ότι βγήκα μόνος μου; του φώναξε το αγόρι. Δεν πιάνεται, σταματάει το παιχνίδι, σε λίγο θα αρχίσει η μουσική, έφερα και παρέα, είπε δείχνοντάς την.

Μια τροφαντή γυναίκα σηκώθηκε και ήρθε κοντά της με ένα μπουκάλι κρασί. Ύστερα ξαφνικά έβγαλε μια φωνή:

– Ρήηηνα, πήγαινε, καλέ, στο αυτοκίνητο και φέρε ένα πλαστικό ποτήρι να κεράσουμε την κοπέλα. Καθαρό, ε;

Της έφεραν ποτήρι, το γέμισαν κρασί κι ύστερα ένα πιάτο με κρεατικά. Κάθισε κάτω, το χώμα ήταν ζεστό, δε χρειαζόταν μαξιλάκι.

– Κλείστε το ράδιο, αρχίζει! ακούστηκε μια βαριά φωνή.

Όλοι σώπασαν και βολεύτηκαν, σε πέτρες, στα χορτάρια, σε κουβέρτες που είχαν απλώσει στο έδαφος. Από το θέατρο ακούστηκε παρατεταμένο χειροκρότημα και η συναυλία άρχισε. Ο ήχος περνούσε μέσα από τα δέντρα κι έφτανε ακόμα πιο δυνατός και καθαρός σ' αυτό το ανοιχτό σημείο του δάσους. Το αγόρι ήρθε και κάθισε δίπλα της, με ένα τετράδιο κι ένα μολύβι στο χέρι.

– Τι τα θέλεις αυτά; το ρώτησε.

– Γράφω τα λόγια. Κι ύστερα μαζεύω τους υπόλοιπους και τα τραγουδάμε. Οι πιο πολλοί δεν ξέρουν να διαβάζουν, αλλά τους τα λέω πολλές φορές και τα μαθαίνουν απέξω. Σώπα τώρα γιατί θέλω ν' ακούσω.

Κοίταξε το αγόρι με περιέργεια. Πώς γυρνούσε τις σελίδες προσεκτικά για να βρει μια άδεια, πώς έσφιγγε το μολύβι στα δάχτυλά του, πώς έστρεφε το κεφάλι του προς τον ήχο με το αυτί του σαν μεγάλο χωνί, πώς έγραφε γρήγορα λέξη λέξη το τραγούδι κι άφηνε χώρο στο ρεφρέν για να το συμπληρώσει στην επανάληψη και κενά εκεί που δεν προλάβαινε να ακούσει. Και πώς, στο ενδιάμεσο χειροκρότημα, διόρθωνε όσα ορθογραφικά εντόπιζε.

– Τι θα πει «πεχλιβάνης»; τη ρώτησε ξαφνικά.

– Παλαιστής, του απάντησε.

– Αλήθεια; Παλαιστή με λένε από μικρό, γιατί έπιανα συνέχεια μέση με τους άλλους. Ακούτε, ρε; Από δω και πέρα θα με λέτε πεχλιβάνη!

Τα παιδιά γέλασαν δυνατά, κοροϊδεύοντας την άγνωστη λέξη.

– Τι γελάτε, ρε; Αφού δεν ξέρετε τι σημαίνει, τους είπε χωρίς να τους δώσει και πολλή σημασία και συνέχισε να αφουγκράζεται.

– Τι είναι «ραστώνη»; την ξαναρώτησε ύστερα από λίγο.

– Είναι μια αρχαία λέξη και σημαίνει τεμπελιά. Τη γράφουμε με «ωμέγα», του είπε, αφού έριξε μια κλεφτή ματιά στο τετράδιο.

– Τεμπέλη με λέει ο αδερφός μου, γιατί, αντί να τον βοηθάω με τα παλιοσίδερα, εγώ ξαπλώρω στην καρότσα και τραγουδάω. Τώρα θα του λέω «άσε με στη ραστώνη μου και μη με ζαλίζεις», είπε και διόρθωσε τη λέξη. Και δε μου λες; Εσύ πού τις ξέρεις όλες αυτές τις λέξεις; Δασκάλα είσαι;

– Γιατί, μόνο οι δασκάλες ξέρουν πολλές λέξεις;

– Ε, ναι, ποιοι άλλοι; Εμένα μόνο ο δάσκαλός μου ξέρει λέξεις, αλλά όταν τον ρωτάω καμιά περίεργη μου λέει να μάθω πρώτα την ορθογραφία της ημέρας και μετά να ρωτάω τέτοιες λέξεις. Εγώ όμως την ορθογραφία της ημέρας τη βαριέμαι. Θα το σταματήσω το σχολείο, είπε σχεδόν φωνάζοντας.

– Τον ακούς; πετάχτηκε μια γυναίκα από απέναντι.

– Ε, τι να τον κάνω; του τα 'χουμε πει τόσες φορές, της απάντησε ένας άντρας που καθόταν παραπέρα.

Το αγόρι χαμογέλασε κρυφά. Η τροφαντή γυναίκα

ήρθε και της ξαναγέμισε το ποτήρι. Ήπιε. Οι φωνές είχαν αρχίσει να χαμηλώνουν, το κρασί είχε αρχίσει να κυλάει στους μυς και στις σκέψεις. Άπλωσε τα πόδια της στα χορτάρια, στηρίχτηκε στον αγκώνα της και ξάπλωσε στο πλάι. Κοίταξε τον ουρανό – μια έναστρη τέντα πάνω απ’ το ξέφωτο. Παρατήρησε τους ανθρώπους γύρω της. Κάτι καθαίο είχαν, λεύτερο, καθησυχαστικό. Σαν να γνώριζαν το μυστικό της ζήσης, χωρίς να ξέρουν να το πουν. Ξαφνικά η σιωπή έσπασε.

– Να το, να το! Σηκωθείτε! είπαν όλα τα παιδιά μαζί και μαζεύτηκαν στο κέντρο του ξέφωτου σχηματίζοντας κύκλο.

Ένωσαν τα χέρια τους και άρχισαν να χορεύουν και να τραγουδάνε χορωδιακά:

*«Αιντε μες στις γης το πυρωμένο κέντρο,
άιντε δυο πουλιά φιλιούνται σ’ ένα δέντρο...»*

Το αγόρι έσερνε το χορό και τραγουδούσε δυνατά, τα παιδιά – χωρίς να ακολουθούν πιστά τον θεσσαλικό ρυθμό – σήκωναν τα πόδια τους, έκαναν στροφές, έπεφταν καταγής και χτυπούσαν το χώμα, σαν να ’ταν γι’ αυτά το πιο διασκεδαστικό παιχνίδι, οι μεγαλύτεροι τριγύρω χτυπούσαν παλαμάκια, κάποιοι σφύριζαν, άλλοι σήκωναν τα ποτήρια τους ψηλά κι έπιναν στην υγεία της νιότης – αυτό το διονυσιακό δρώμενο είχε φτάσει στο αποκορύφωμά του, το ξέφωτο εκείνη τη στιγμή μπορεί και να έλαμπε στο σύμπαν.

Το τραγούδι τέλειωσε και τα χειροκροτήματα απ' το θέατρο κάλυψαν τις φωνές τους. Το αγόρι ήρθε και κάθισε ξανά δίπλα της.

– Είναι το αγαπημένο μας! της είπε. Το ακούσαμε πέρσι, δεν πρόλαβα όμως τότε να γράψω όλα τα λόγια, μετά ζήτησα απ' τον δάσκαλό μου να μου το βρει, και μου το 'φερε.

Άλλο ένα τραγούδι ακούστηκε και η συναυλία τέλειωσε. Σηκώθηκε αργά, σαν να μην ήθελε να φύγει, και τίναξε τα χορτάρια απ' το φόρεμά της. Τώρα οι άνθρωποι τριγύρω της ήταν όλοι όρθιοι, πολύ ψηλοί της φάνηκαν, τους κοίταζε έναν έναν κατάματα, χαιρέτησε με ένα νεύμα και τους ευχαρίστησε.

Το αγόρι την πήγε μέχρι εκεί που είχαν συναντηθεί. Του έδωσε το χέρι.

– Θα μου υποσχεθείς ότι δε θα σταματήσεις το σχολείο, ε; του είπε.

– Δε θα το σταματήσω, έτσι το λέω, για να μου κάνουν οι δικοί μου τα χατίρια, απάντησε το αγόρι και τα μάτια του έλαμψαν.

Γέλασε εκείνη και γύρισε να φύγει.

– Μισό λεπτό, ξέχασες κάτι, της φώναξε.

– Τι;

Το παιδί έχωσε το χέρι στην τσέπη του κι έβγαλε ένα τσαλακωμένο χαρτάκι.

– Το εισιτήριό σου!

Νεφοσκεπής

Εύπνησε απ' τον ήχο του κέρματος στο μεταλλικό δοχείο. Κοίταξε μέσα. Ένα πενήντάλεπτο, τρία δεκάλεπτα κι ένα ολόκληρο ευρώ. Πρέπει να κοιμόταν αρκετή ώρα. Ανασκουμπώθηκε. Είχε μεσημεριάσει για τα καλά. Το βήμα των περαστικών της Ναβαρίνου είχε γίνει πιο γρήγορο. Σκέφτηκε πως οι περισσότεροι θα γυρνούσαν στο σπίτι τους για φαγητό. Σηκώθηκε. Ίσιωσε τα δυο χοντρά χαρτόνια που του χρησίμευαν για στρώμα και έστρωσε από πάνω την κουβέρτα του κι ένα μάλλινο κιλίμι διπλωμένο στα δύο, που τον είχε σώσει στα μεγάλα κρύα του Φλεβάρη. Η συνήθεια να στρώνει το κρεβάτι του του είχε μείνει από το στρατό και δεν του φαινόταν καθόλου παράξενο που εξακολουθούσε να το κάνει σ' αυτή την υπαίθρια κλίνη. Έψαξε στην τσέπη του κι έβγαλε όλα τα ψιλά. Του έφταναν για μεσημεριανό. Πέρασε σταυρωτά στον ώμο του το σάκο με τα πιο χρήσιμα υπάρχοντά του και κατευθύνθηκε στο κοντινότερο γυράδικο.

Με τη σακούλα στο χέρι πήρε το δρόμο προς την παραλία. Δεν του άρεσε να τρώει περπατώντας. Ούτε ήθελε να γυρνάει στο «μέρος» του. Ήθελε να πηγαίνει κάπου αλλού να απολαμβάνει αυτή την πολυτέλεια του φαγητού – όποτε την είχε. Διάλεξε ένα παγκάκι δίπλα στον Πύργο, μπροστά στη θάλασσα. Κάθισε, άνοιξε τη σακούλα, έστρωσε μια χαρτοπετσέτα στα πόδια του και ακούμπησε ευλαβικά τις πατάτες και το σάντουιτς. Άρχισε να τρώει αργά κοιτώντας τη θάλασσα. Η μέρα ήταν ηλιόλουστη κι ο Θερμαϊκός ήρεμος. Πρέπει να ήταν Σάββατο. Συχνά έχανε τις μέρες, αφού δε διάφεραν καθόλου η μία από την άλλη.

Η σκέψη του γύρισε πίσω. Θα έκλινε το μαγαζί τέτοια ώρα. Ένα υφασματάδικο χοντρικής σ' ένα στενό στα Λαδάδικα. Θα ξεκινούσε για το σπίτι και ίσως έκανε μια στάση για ένα τοιπουράκι στο αυτοσχέδιο ταβερνείο που έστηνε κάθε Σάββατο ο φούρναρης, βγάζοντας τραπεζάκι στο πεζοδρόμιο. Φαγητό μετά, μεσημεριανός ύπνος και το απόγευμα βόλτα με την κοπέλα του. Κι ύστερα σινεμά ή κανένα ταβερνάκι, κι επιστροφή στο σπίτι μαζί, αργά, με την ερωτική προσοπτική της κυριακάτικης ραστώνης. Χουζούρι, καφές, φίλοι, κι έφευγε η Κυριακή τεμπέλα, δίνοντας χώρο στη νέα εβδομάδα. Δεν μπορούσε ποτέ να φανταστεί ότι όλα αυτά δεν ήταν δεδομένα. Έφτασε όμως μια λάθος κίνηση στη δουλειά του, ένα επιχειρηματικό δάνειο, οι φόροι, η ύφεση και η οικονομική κατάρρευση.

Το σπίτι του το πήρε η τράπεζα και το έβγαλε σε πλειστηριασμό. Το μαγαζί το έκλεισε, αφού δεν μπορούσε πια να πληρώνει τα ενοίκια.

Τον πρώτο καιρό έμεινε στο σπίτι της κοπέλας του και άρχισε να ψάχνει για δουλειά. Δύσκολα. Δεν ήξερε και κάτι άλλο να κάνει, έμπορος ήταν μια ζωή. Ήταν όμως διατεθειμένος να δουλέψει οπουδήποτε, να κάνει μια νέα αρχή, και σιγά σιγά θα έβαζε κάτι στην άκρη και θα έκανε ίσως μια επιχειρηματική απόπειρα ξανά. Δουλειά όμως δεν υπήρχε. Ούτε συγγενείς να τον στηρίξουν. Η σχέση του άρχισε να έχει προβλήματα. Ο ίδιος δεν ένιωθε καλά να τον ταΐζει εκείνη. Αυτή απ' την πλευρά της ονειρευόταν σπίτι και οικογένεια, και ξαφνικά τα πάντα είχαν ανατραπεί χωρίς να φαίνεται προοπτική. Ύστερα από πέντε μήνες χώρισαν.

Τον φιλοξένησε ο φίλος του ο Κώστας, παντρεμένος, με δύο παιδιά. Έμεινε στο σπίτι του ένα μήνα. Και άλλους δύο στο υπόγειο γκαράζ που ο φίλος του το μετέτρεψε σε υπνοδωμάτιο. Ανέβαινε στο διαμέρισμα όταν έλειπαν η γυναίκα του και τα παιδιά και έκανε μπάνιο. Ντρεπόταν. Άφησε κάποια στιγμή τα περισσότερα πράγματά του σε κούτες στο γκαράζ, πήρε τα απαραίτητα σε μια βαλίτσα και έφυγε.

Το πρώτο του βράδυ κάτω από τα αστέρια το πέρασε πάνω στα κάστρα. Ήταν Σεπτέμβρης μήνας, καλοκαίρι ακόμα. Τα παγκάκια γεμάτα φοιτητές, ζευγάρια που απολάμβαναν τη θέα και μεγάλες παρέες που γε-

λούσαν και έκαναν πολύ θόρυβο. Κάθισε σε μια γωνιά και κοίταξε την πόλη από ψηλά. Συνειδητοποίησε ότι τώρα πια η πόλη αυτή ήταν το σπίτι του, κυριολεκτικά, αφού κάθε της δρόμος και κάθε πλατεία μπορούσαν να τον στεγάσουν. Μερικοί φοιτητές με κιθάρες άρχισαν να τραγουδούν. Βολεύτηκε στη θέση του, αφέθηκε στη μουσική, σιγοτραγουδούσε κι εκείνος πού και πού, κοίταζε την πόλη που έπεφτε για ύπνο, κι έτσι αποκοιμήθηκε κι αυτός, γαλήνια, την πρώτη του νύχτα στο ύπαιθρο.

Οι επόμενες ήταν πολύ διαφορετικές. Δοκίμασε διάφορα μέρη, όπου θα μπορούσε να έχει ησυχία και ασφάλεια. Κυρίως το δεύτερο. Τις περισσότερες νύχτες πεταγόταν ξαφνικά από κάποιο θόρυβο και ο φόβος δεν τον άφηνε να ξανακοιμηθεί. Αυτό κράτησε μέχρι που μπήκε ο Νοέμβρης, γιατί τότε ήρθε κάτι σοβαρότερο να τον απασχολήσει. Το κρύο. Ποτέ δεν είχε φανταστεί ότι ο Βαρδάρης μπορούσε να είναι πολύ πιο σκληρός απ' όσο τον ήξερε. Κρύο μέχρι το κόκαλο και η υγρασία αδυσώπητη, μούσκευε μέχρι και τη σκέψη του. Αρρώστησε μια φορά, έβηχε πολύ. Λίγο πριν από τα Χριστούγεννα, σε μια φιλανθρωπική εκδήλωση στην πλατεία Αριστοτέλους, μοίρασαν σκεπάσματα και ρούχα. Τότε πήρε και το μάλλινο κιλίμι, ανακάλυψε και μια γωνιά πίσω από ένα σουπερ μάρκετ, έστρωσε χαρτόκουτα και βολεύτηκε. Όταν βγήκε ο Φλεβάρης, το κρύο ήταν μια κακή ανάμνηση. Τον Μάρτη άλλαξε μέ-

ρος, πήγε στην πλατεία Ναβαρίνου, σε κάτι απόμερα παγκάκια όπου έμεναν κι άλλοι, κι έτσι ένιωθε και πιο ασφαλής. Μια φορά ήρθαν αστυνομικοί να τους διώξουν ύστερα από καταγγελία, όπως είπαν, αλλά τελικά τους άφησαν ήσυχους.

Οι Κυριακές ήταν όμορφες. Η Ναβαρίνου φιλόξενη, σαν να ήταν το μπαλκόνι του. Το πρωί έκανε μια μεγάλη βόλτα στην παραλία, έφτανε μέχρι το λιμάνι και μετά αντίθετα, μέχρι το Μέγαρο Μουσικής. Χάζευε τα ποδήλατα που περνούσαν δίπλα του. Μια Κυριακή, μάλιστα, σκέφτηκε ότι εάν τον ρωτούσε κάποιος τι θα ήθελε περισσότερο από οτιδήποτε εκείνη τη στιγμή, αυτός θα του έλεγε ένα ποδήλατο. Καθώς επέστρεφε από τη βόλτα στο «μέρος» του, συχνά έβρισκε σπιτικό φαγητό να τον περιμένει κάτω από τα σκεπάσματα. Ο Κώστας του το άφηνε κρυφά. Όπως του άφηνε και ένα πενηντάευρο στις αρχές κάθε μήνα, όταν πληρωνόταν. Εκείνος το έπαιρνε και πήγαινε σε ξενοδοχείο. Έκανε μπάνιο, έπλενε και τα ρούχα του, έπαιρνε εφημερίδα και έψαχνε για δουλειά.

Τον Ιούλιο και τον Αύγουστο ήταν δύσκολα, δεν κυκλοφορούσε πολύς κόσμος στην πόλη. Κάπου στις αρχές Αυγούστου είχε τρεις μέρες να φάει, ο Κώστας δεν είχε περάσει, θα είχε φύγει για διακοπές κι αυτός. Την τέταρτη μέρα πήγε στη γειτονιά που ήταν το μαγαζί του, δεν είχε πάει ξανά από τότε που το έκλεισε. Μπήκε στο φούρνο, ήταν μια κοπέλα πωλήτρια, ζήτησε τον

φούρναρη, που τον ήξερε. Βγήκε εκείνος από το εργαστήρι με τα αλεύρια στα χέρια, κοίταξε τον άγνωστο, κοντοστάθηκε ένα λεπτό, γούρλωσε τα μάτια κι έπειτα τον έπιασε από τους ώμους – με τα αλεύρια – και τον φίλησε. Δεν τον ρώτησε τίποτα, μόνο έβγαλε τραπεζάκι στο πεζοδρόμιο, το γέμισε με αλμυρά και γλυκά, έβαλε και τσίπουρο και ήπιαν όπως παλιά. Όταν σηκώθηκε να φύγει, ο φούρναρης του είπε να περάσει το πρώτο Σάββατο του Σεπτέμβρη, οπότε θα ξανάνοιγε μετά τις διακοπές. Μπορεί να είχε κάτι για δουλειά, του είπε.

Ένα παιδί κάθισε δίπλα του στο παγκάκι και διέκοψε τις σκέψεις του. Του χαμογέλασε και το παρατηρούσε μετά καθώς απομακρυνόταν με το ποδήλατό του. Ύστερα σηκώθηκε και περπατώντας αργά πήρε το δρόμο για τα Λαδάδικα. Ήταν το πρώτο Σάββατο του Σεπτέμβρη. Έφτασε. Δίστασε λίγο. Ο φούρναρης τον είδε πίσω από το τζάμι και βγήκε έξω.

«Μεθαύριο πιάνεις δουλειά, ο βοηθός που είχα για χρόνια πήρε σύνταξη», του είπε, «τη Δευτέρα στις πέντε το πρωί, εντάξει;»

Κούνησε αυτός το κεφάλι καταφατικά, δεν μπόρεσε να πει κουβέντα, ο φούρναρης μπήκε μέσα βιαστικά γιατί κάτι θα καιγόταν, έμεινε αυτός στο πεζοδρόμιο, γύρισε το κεφάλι και κοίταξε στο τέλος του δρόμου το παλιό του μαγαζί με τις εφημερίδες στα τζάμια.

Ύστερα από δυο βδομάδες βρήκε και σπίτι, στην

πλατεία Ναβαρίνου. Ο Κώστας του μετέφερε τις κούτες με τα πράγματά του από το γκαράζ – είχε φέρει και μπίρες να το γιορτάσουν κι έμεινε και του έκανε παρέα ως αργά. Φεύγοντας, του είπε ότι όλα θα γίνονταν καλύτερα.

Θυμήθηκε την πρώτη του νύχτα στα κάστρα. Είχε περάσει σχεδόν ένας ολόκληρος χρόνος από τότε.

Κάθισε στο κρεβάτι και χοροπήδησε στο μαλακό στρώμα. Έστρεψε το κεφάλι του ψηλά και κοίταξε το ταβάνι.

Βγήκε στο μπαλκόνι. Η πλατεία είχε ακόμα κόσμο. Κάθισε στο πάτωμα, στη γωνία του μπαλκονιού, στήριξε το σώμα του στον τοίχο και στα κάγκελα, άπλωσε τα πόδια του στα ζεστά πλακάκια και αποκοιμήθηκε.